Святіший Патріарх Кирил відкрив конференцію, присвячену першості й соборності в Православ'ї

16 вересня 2021 року в Сергіївському залі кафедрального соборного Храму Христа Спасителя в Москві розпочала роботу конференція «Світове Православ'я: першість і соборність у світлі православного віровчення».

Організаторами та партнерами форуму виступили Синодальна біблійно-богословська комісія, Відділ зовнішніх церковних зв'язків Московського Патріархату, Загальноцерковна аспірантура і докторантура імені святих Кирила й Мефодія. Захід проходить за підтримки Фонду підтримки християнської культури і спадщини.

Конференція відкрилася вступним словом Святішого Патріарха Московського і всієї Русі Кирила.

Наголосивши на актуальності цієї теми, Предстоятель Руської Православної Церкви зазначив: «Стан справ у сім'ї Помісних Православних Церков викликає велике занепокоєння. Ситуацію, що склалася в православному світі, можна оцінити як кризову. Про кризу ясно свідчать серйозні розбіжності серед православних про те, як ми розуміємо влаштування Вселенського Православ'я, що ми маємо на увазі під першістю і соборністю, як ми співвідносимо канонічний лад Церкви з діяннями в галузі церковного управління».

Святіший Владика вказав на те, що в цій кризі вбачається вплив певних політичних сил. «Не можна заперечувати, що в світі є ті, хто хотів би зруйнувати підвалини православного життя, посіяти поділ і ворожнечу між народами та Церквами, — сказав Патріарх Кирил. — І цілком очевидно простежується тенденція створити середостіння, якщо взагалі не відірвати грецьке Православ'я, середземноморське Православ'я від слов'янського Православ'я, і в першу чергу — від Руської Православної Церкви. Тобто відтворити модель розколу 1054 року і тим самим послабити Православну Церкву, яка сьогодні, не побоюся сказати, як мало хто з інших християнських конфесій звершує і здатна звершувати пророче служіння, перш за все, оцінюючи все те, що відбувається з людською цивілізацією».

Він також зазначив, що як Предстоятель Руської Православної Церкви, який зобов'язаний піклуватися про збереження та зміцнення відносин з усіма Помісними Православними Церквами, не може не відчувати «особистого болю від того, що відбувається в наших взаєминах з Константинопольським Патріархатом і з тими Церквами, які були втягнуті Константинополем в визнання так званої «автокефальної Української церкви», яка на ділі представляє не що інше, як легітимізацію церковного розколу».

Він нагадав, що на етапі підготовки до Всеправославного Собору, який так і не відбувся,. було досягнуто принципове рішення: автокефалія в подальшому може надаватися тільки за згодою всіх загальновизнаних Помісних Православних Церков, проте на прохання Константинопольського Патріарха дану тему зняли з розгляду. А після наради десяти Помісних Православних Церков на Криті в 2016 році ця тема була остаточно похована, всі досягнуті в минулому домовленості були обнулені, і Константинопольський Патріарх заявив про нібито отримане від апостолів право

одноосібно, без згоди інших Помісних Церков, надавати автокефалію на свій розсуд.

«Претензії на особливі права і привілеї і раніше висловлювалися Константинопольськими ієрархами і богословами, але ніколи ще вони не озвучувалися з такою жорсткою інтонацією і в такому радикальному трактуванні, як сьогодні, - підкреслив Святіший Патріарх Московський і всієї Русі Кирил. - Дійшло до того, що Константинопольського Патріарха стали іменувати не першим серед рівних, а "першим без рівних". Ця нова еклезіологія не має ніяких підстав ні в священних канонах, ні в цілому в церковному Переданні».

«Ми бачимо, що еклезіологічні тенденції, які відзначалися раніше і викликали побоювання, сьогодні отримали подальший розвиток і вже завдали значної шкоди взаєминам Помісних Православних Церков», - констатував Патріарх. Він вказав на те, що особливо небезпечним і тяжким порушенням канонічного устрою стало вторгнення Константинопольського Патріархату до України - на територію іншої Помісної Православної Церкви: «Це вторгнення реально може мати згубні наслідки, що можуть зруйнувати відносини між Помісними Церквами».

«Між тим, в історії Церкви нерідко бували випадки, коли кризові ситуації давали поштовх для більш ретельного осмислення віровчення і різних практичних питань церковного життя, - продовжив Предстоятель Руської Православної Церкви. - Переконаний, що нам необхідний богословський аналіз того, що сьогодні відбувається у Вселенському Православ'ї ».

Його Святість сформулював основні завдання ї конференції. Серед них - аналіз еклезіологічних причин нинішньої кризи. «Необхідно співвіднести те розуміння першості і соборності, яке сьогодні артикулює Константинополь, з споконвічним розумінням, закріпленим в Переданні Церкви. Це найважливіше: ми можемо довести помилковість позиції Константинополя, тільки порівнявши цю актуальну позицію з тим, що завжди мало місце в Православній Церкві в плані реалізації ролі і значення першого», - упевнений Святіший Патріарх.

Він також вважає за необхідне дати богословську і канонічну оцінку діянь, які виникають від

неправильного розуміння першості. «Вважаю, що для такої оцінки досить важливо ретельно розглянути в тому числі і політичний контекст "надання автокефалії" так званій "Православній церкві України", тобто розкольницькій структурі, якою Константинопольський Патріарх спробував замістити реально існуючу Українську Православну Церкву - Церкву, яка налічує понад 12 тисяч парафій, понад 250 монастирів, членами якої є мільйони православних українців», - сказав Патріарх Московський і всієї Русі Кирил.

Святіший Патріарх особливо відзначив, що перед обличчям розколу, який виник у світовому Православ'ї, Руська Православна Церква з ласки Божої залишається єдиною і консолідованою. «Скажу більше: події, що відбулися в Україні, викликані беззаконним вторгненням Константинополя на канонічну територію Української Православної Церкви, допомогли багатьом у нашій Церкві ще гостріше усвідомити той дар єдності, який ми успадкували від нашої тисячолітньої історії», — зазначив він.

«У той же час події, що відбуваються за межами нашої канонічної території, не можуть залишати нас байдужими, — продовжив Святіший Патріарх Кирил. — Вони зачіпають всіх членів Вселенського Православ'я, і ми покликані спільно шукати шляхи виходу з цієї кризи. Ось чому ми вітали ініціативу Блаженнішого Патріарха Єрусалимського і всієї Палестини Феофіла III зібрати в Аммані міжправославну нараду і взяли в ній участь. Предстоятель найдавнішої Церкви, іменованої в богослужбових текстах "Матір'ю Церков", мужньо взяв на себе благородну місію, надавши Помісним Православним Церквам майданчик для дискусій в умовах, коли Константинопольський Патріарх реально позбавив себе можливості збирати такі наради».

Як зазначив Святіший Владика, в конференції, що відкрилася в цей день в Москві, беруть участь провідні богослови з різних країн, представники не тільки Руської Православної Церкви, а й інших Помісних Церков. «Сподіваюся, що їх голос буде почутий і там, де сьогодні ширяться і поглиблюється розкол, - сказав Патріарх Московський і всієї Русі Кирил. - Давайте спробуємо спільними зусиллями його зупинити, щоб, за словом святителя Василія Великого, «привести знову до єдності Церкви, розділені між собою на багато частин».

Його Святість висловив надію, що результати конференції активізують богословський діалог і

будуть корисні всім тим, хто зацікавлений в збереженні православного віровчення і канонічного порядку. «Особливо хотів би відзначити важливість цієї конференції, тому що майбутній Архієрейський Собор Руської Православної Церкви дасть оцінку тому, що ми зараз спостерігаємо в православному світі, і якщо це буде угодно Духу Святому і присутнім архієреям, прийме рішення, стосовно позиції нашої Церкви щодо діянь Константинополя», - відзначив Святіший Патріарх Кирил.

Засідання продовжилося пленарною доповіддю, з якою виступив голова Відділу зовнішніх церковних зв'язків Московського Патріархату, ректор Загальноцерковної аспірантури та докторантури імені святих Кирила й Мефодія, голова Синодальної біблійно-богословської комісії митрополит Волоколамський Іларіон.

В обговоренні порушеної теми беруть участь архіпастирі, священнослужителі та миряни — члени Синодальної біблійно-богословської комісії, представники духовних шкіл Руської Православної Церкви, професорсько-викладацького складу вищих навчальних закладів, ієрархи та клірики Української Православної Церкви, гості з Помісних Православних Церков.

Серед присутніх на засіданні конференції — Патріарший намісник Московської митрополії митрополит Крутицький і Коломенський Павел, керуючий справами Московської Патріархії митрополит Воскресенський Діонісій, митрополит Смоленський і Дорогобузький Ісидор, митрополит Тверський і Кашинський Амвросій, заступник голови ВЗЦЗ архієпископ Владикавказький і Аланський Леонід, архієпископ Єгор'євський Матфей, архієпископ Подільський і Люберецький Аксій, єпископ Балашихинський і Орєхово-Зуєвський Миколай, ректор Московської духовної академії єпископ Звенигородський Феодорит, заступник керуючого справами Московської патріархії єпископ Зеленоградский Сава, голова Синодального відділу у справах молоді єпископ Істринський Серафим, єпископ Луховицький Петро, єпископ Митищинський Феофілакт, керівник Адміністративного секретаріату Московської Патріархії єпископ Одинцовський і Красногорський Фома, ректор Санкт-Петербурзької духовної академії єпископ Петергофський Силуан, єпископи Сергієво-Посадський і Дмитровський Фома, Зарайський Костянтин, Наро-Фомінський Парамон, Озерський Порфирій, Серпуховський Роман. Серед присутніх був представник Православної Церкви Чеських земель і Словаччини при Московському Патріаршому престолі архімандрит Серафим (Шемятовський).

У дистанційному режимі беруть участь такі ієрархи, як Патріарший екзарх всієї Білорусі митрополит Мінський і Заславський Веніамін, митрополит Ризький і всієї Латвії Олександр, митрополит Ахалкалакський і Кумурдойський Миколай (Грузинська Православна Церква), ієрархи Кіпрської Православної Церкви митрополит Кіккський і Тіллірійський Никифор і митрополит Тамасоський і Орінійський Ісая, митрополит Білоцерківський і Богуславський Августин, митрополит Володимирський і Суздальський Тихон, митрополит Воронезький і Лискинський Сергій, митрополит Горійський і Атенський Андрій (Грузинська Православна Церква), митрополит Єкатеринбурзький і Верхотурський Євгеній, голова Синодального відділу у справах монастирів і чернецтва митрополит Каширський Феогност, митрополит Тамбовський і Рассказівський Феодосій, митрополит Нижньогородський і Арзамаський Георгій, митрополит Саранський і Мордовський Зіновій, архієпископ Калінінградський і Балтійський Серафим, архієпископ П'ятигорський і Черкеський Феофілакт, керуючий Берлінсько-Германською єпархією архієпископ Рузський Тихон, архієпископ Севастійський Феодосій (Єрусалимська Православна Церква), архієпископ Міхаловсько-Кошицький Георгій (Православна Церква Чеських земель і Словаччини), єпископ Бачський Іриней (Сербська Православна Церква), ректор Київських духовних академії та семінарії єпископ Білогородський Сильвестр, єпископ Бобруйський і Биховський Серафим, єпископ Рибінський і Романово-Борисоглібський Веніамін, голова Синодального відділу із взаємодії зі Збройними силами та правоохоронними органами єпископ Бронницький Саватій, єпископи Гатчинський і Лузький Митрофан, Городецький і Ветлузький Августин, Гродненський і Волковиський Антоній, Сочинський і Туапсинський Герман.

Конференція триватиме до 17 вересня.

Джерело: https://mospat.ru/ua/news/88041/